

“... ”

Uygulamada 5275 sayılı Kanunun 49/2. maddesine dayanılarak disiplin soruşturması aşamasında veya disiplin cezası kesinleşme aşamasında hükümlüler hakkında tedbiren kapalı ceza infaz kurumuna iade kararları alınmaktadır. Bu suretle tedbiren kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilen hükümlülerin, cezanın infazına kadar kapalı kurumda geçen „ sürelerinin, alınacak olan disiplin cezasının kaldırılma süresinden sayılacağına veya hükümlünün şikayet incelemesi sonucu söz konusu disiplin cezasının kaldırılması halinde bu sürelerin açık ceza infaz kurumunda geçmiş olarak sayılacağına dair bir kanun veya yönetmelik hükmü de mevcut değildir. Hal böyle olunca, tedbiren kapalı ceza infaz kurumuna iade kararları hükümlülerin koşullu salıverilme tarihlerinin uzamasına, açık ceza infaz kurumunun da bulunma ve denetimli serbestlik tedbirinden yararlanma sürelerinin azalmasına neden olmaktadır. Özellikle, şikayet incelemesi sonucu haklarında verilen disiplin cezasının kaldırılmasına karar verilen hükümlüler telafisi imkansız zararlara uğrayabilmektedir.

Söz konusu kanun maddesinde uygulanacak tedbirlerin türü, uygulanma yöntemi ve sınırın hiç bir şekilde belirtilmediği gibi, bu tedbirlerin hatalı ve aşırı uygulanmasına yönelik herhangi bir hukuki güvence de getirilmemiştir.

Anayasanın 2 ncı maddesine göre; Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına saygılı bir hukuk Devletidir. 19 uncu maddesine göre; “Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.” Yine Anayasanın 38 inci maddesine göre; “Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur. Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz. İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran müeyyide uygulayamaz.”

Anayasa Mahkemesinin başvurusuna (06.10.2015 tarih, 2013/749) ilişkin kararında da belirtildiği üzere; hükümlü ve tutuklular, Anayasa ve Sözleşme’nin ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptirler. Ancak cezaevinde bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahkûmların sahip olduğu haklara sınırlama getirilebilecektir. Hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması ölçütü anayasa hukukunda önemli bir yere sahiptir. Hak ya da özgürlüğe bir müdahale söz konusu olduğunda öncelikle tespiti gereken husus, müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün yani müdahalenin hukuki bir temelini mevcut olup olmadığıdır. Hak ve özgürlüklerin ve bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfî müdahaleyi engelleyen ve hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir. Öte yandan anayasal haklara yönelik müdahalenin bir kanuna dayanması yeterli olmayıp bu kanunun belirlilik ve öngörülebilirlik gibi belli niteliklere sahip olması gerekir. Hukuki güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin önkoşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi; hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir. (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013). Başvurucuya verilen disiplin cezasına esas 5275 sayılı Kanun’un 48. maddesinin (1) numaralı fıkrası, Kanun’un 37-46. maddelerinde yer almayan fiillerle ilgili olarak da disiplin cezasının uygulanabileceğini öngörmektedir. Bu bağlamda hangi fiillerin

disiplin cezası gerektireceği, anılan fıkra da belirtilmemiştir. Hem kişiler hem de idare yönünden belirsiz bir durum yaratan bu düzenlemenin hukuk güvenliğini sağlayacak nitelikte “öngörülebilir” ve Ceza İnfaz Kurumu idaresinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu nitelikte “belirli” bir durum yarattığı söylenemez. Dolayısıyla 5275 sayılı Kanun’un 48. maddesinin (1) numaralı fıkrası, bilgi ve kanaatlere ulaşma özgürlüğüne müdahale için kanunilik koşulunu karşılayabilecek yeterli ve kabul edilebilir bir düzenleme olarak değerlendirilemez. Kaldı ki Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu da 03.10.2013 tarihli ve E.2013/28, K.2013/106 sayılı kararında anılan düzenlemenin; hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini sağlamadığı gerekçesiyle Anayasalın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğunu değerlendirilerek iptaline karar vermiştir.

Yine Anayasa Mahkemesinin 09.04.2014 tarih, 2014/14 Esas, K.: 2014/77 Karar sayılı kararında belirtildiği üzere; “İtiraz konusu 5275 105/A maddesinin (7) numaralı fıkrasının (a) bendi ve son paragrafının birinci cümlesinde, hükümlü hakkında; işlediği iddia olunan başka bir suçtan dolayı 5271 sayılı Kanun’un 100. maddesinde sayılan nedenlerle tutuklama kararı verilmesi hâlinde, tekrar kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmeleri kanun koyucu tarafından bir tedbir olarak düzenlenmiş ise de, söz konusu kural bu kişilerin kesinleşen bir suçtan olmaksızın haklarında yaptırım uygulanmasına neden olmaktadır. Bunun yanında kural, denetimli serbestlikten yararlanma hakkını ve denetimli serbestlik kurumundan hükümlü ve toplum lehine beklenen kamusal yararı da ortadan kaldırmaktadır. Kanun’un çıkarılma amacı ile çelişen bu hususlar ise hükümlülerin henüz işleyip işlemedikleri belirli olmayan bir suçtan dolayı yaptırıma tabi olmalarına yol açmakta ve Anayasa’nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen “suçsuzluk karinesi” ile bağdaşmamaktadır. “

Bu bağlamda, 5275 sayılı Kanunun 49/2 maddesi uyarınca hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumalarına gönderilmeleri bir tedbir olarak öngörülmüş ise de, bu tedbir hükümlülerin haklarında kesinleşen disiplin cezası karan olmaksızın haklarında yaptırım uygulanmasına neden olmaktadır. 5275 sayılı Kanunun 49/1 nci maddesinde sayılan tedbirlerin kapsamı karşısında 49/2 maddesi ile getirilen düzenleme hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini ihlal etmekte ve Anayasanın 2, 19 ve 38 nci maddeleri ile getirilen ilke ve güvencelere aykırı sonuçlara neden olmaktadır.

Bilindiği üzere; Devletin varlık sebebi, hukuk devleti fikrini gerçekleşmesi yönünde uygun alt yapıyı oluşturmaktır. “Hukuk Devleti” idealini gerçekleştirmek, hukuk devleti olmanın gereklerini bir ilke olarak her işlem ve eyleminde esas almak da idare hukukunun en temel niteliğidir. Hukuk devleti olmak esaslı bir hukukileştirme fikrine dayanmaktadır. Her şeyi hukukileştirmeyi, hukuki ilişkinin sübjektif her boyutunu objektifleştirmeyi, eşitlik ilkesinin hâkim olduğu bir alan oluşturmaya gerektirir. Bu nedenle, hukuk devleti özelliği, Anayasa’da yazmakla kazanılacak bir durum değildir. Her ülke her gün, her işlem ve eylemiyle hukuk devleti olabilme ve hukuk devleti olarak kalabilme sınavı vermektedir. Hukuk devletini gerçekleştirmek veya hukuk devleti olmaktan uzaklaşmak hususunda temel rol ise idarededir. Çünkü idare kendisine kamu yararı amacıyla kullanması için tevdi edilmiş güç nedeniyle bu sınavı vermektedir. İdare bu sınavı hukuk sayesinde veya idarenin hukuka dayalı olması sayesinde vermektedir.

Bu itibarla, 5275 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile Kurum idaresine Kanunda açıkça belirtilmeyen “diğer” tedbirleri alma konusunda tanınan kısıtlayıcı önlem alma yetkisi “öngörülebilirliği” ve “belirliliği” bulunmadığından ve hukuki güvenliği sağlamadığından Anayasaya ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırıdır. Söz konusu hüküm bu haliyle, hükümlülerin hukuki güvenliğini ve kişi hürriyetini tehdit eder mahiyettedir.

Esas Sayısı : 2017/159

Karar Sayısı : 2018/41

Bu nedenle 5275 sayılı Kanunun “49/2 maddesinde yer alan düzenlemenin Anayasanın 2, 19. ve 38 inci maddelerini ihlal ettiği kanaatine varılarak aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1- 6216 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesi uyarınca, 5275 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasanın 2 nci, 19 uncu ve 38 inci maddelerine aykırı görülmesi nedeniyle iptali talebiyle, ANAYASA MAHKEMESİ NEZDİNDE İTİRAZ YOLUNA BAŞVURULMASINA,

2- Anayasanın 152/1. maddesi gereğince Anaya Mahkemesince bir karar verilinceye kadar davanın geri bırakılmasına,

İşbu dosya hakkında karar verilebilmesi için 6216 sayılı Kanunun 40/5 maddesinde düzenlenen (5) aylık süre sonuna kadar beklenmesine, bu süre sonunda Anayasa Mahkemesi tarafından bir karar verilir ise, bu karara göre verilmez ise, yürürlükteki hükümlere göre karar verilerek davanın sonlandırılmasına,

3- Kararın hükümlüye tebliği için Kırklareli Açık Ceza İnfaz Kurumu’na gönderilmesine,

4- Karar aslının ve dosyanın onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine,

Dair karar, hükümlünün yokluğunda, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda verildi.”